

contra Anaxagoram disputat. Nam infinitus mundus, qualem nos esse asserimus, cum locum alium nullum habere queat, nemo sanæ mentis dubitare potest, eum necessario in se ipso consistere, et non in alio ullo se maiore, aut minore. Hæc, ex aliena, tum ex communi quoque philosophia, manifesto demonstrant mundanæ molis infinitudinem. Nos vero ex nostra, quid adducemus ad rem eandem confirmandam? Sequentia. Deus universi Conditor, et hyperaxi sua, et potentia infinitus est ostensus. Infinitus quoque bonitate. Talis cum sit, cur in mundo producendo, dicendus est fuisse, aut finite bonus, aut finite potens? Quis enim eius bonitatem finit? Quis potentiæ eius finitum terminum posuit? Vel alius ipso superior, vel par, vel inferior. Vel ipse met, suas vires finire voluit, aut casu finit. Et bonitati limitem imposuit. At nemo superior, nemo par, est iam demonstratum. Inferiorem, in eum nihil posse, itidem est demonstratum. Ipse met ergo limites suæ potentiæ, suæ bonitati, suæque gloriæ imposuisse erit dicendus? Minime. Si limitem potentiæ imposuit, ex infinita, finitam fecit. Si finitam, terminis finitam. Internis ne, an externis? Quibus externis, si extra ipsum nihil? Quibus internis, si in ipso sunt omnia? Et cur potius hoc, pro termino statuit quam illud? Ac ex omnibus internis quisnam hic terminus fuit? Si dicatur potentia iam eam diminuit, et si hanc diminuit, hyperaxim etiam suam diminuit. At hoc vel suspicati, omnium est nefandissimum. Si dicatur terminus fuisse voluntatis, quia sic voluerit. Dicemus nos, voluntatem, non sine bonitate esse. Neque ipsum quicquam velle nisi bonum. Bonitas autem eius est infinita, neque ullis terminis coarctatur. Voluntas quoque in bono erit infinita. Cur igitur hæc in mundo creando, non integræ se se dederunt in opus? Sed sponte sua se se minuerunt, et de infinitis, factæ sunt finitæ? An quia finitum perfectius sit infinito? An quia ex finito, maior eis gloria erat secutura? At neque finitum infinito est perfectius. Et maior eis gloria futura erat, ex toto quam ex parte. Ex universo, quam ex universi portione una. Ex omnibus, quam ex quibusdam. Ex utroque infinito, atque finito, quam ex altero, finito tantum, minusque præstanti. Bonitas ergo infinita, et eius comes voluntas utrumque potius infinitum, et finitum mundum, et producere voluerunt, et produxerunt. Nam quo modo, infinitæ vires, in finitam actionem exire debeant, ne imaginatu quidem videtur esse possibile. Non per se, sui que natura, non bonitate, non voluntate. Neque etiam alio vel cogente, vel impediante. Quis enim plus possit, potentia infinita? Omnipotentia? Infinitarum ergo virium, bonitatis, voluntatis, actionem quoque in creando mundo infinitam fuisse est necesse. Actio vero infinita sibi correspondentem parturiit effectum. Sui que imaginem. Ostensum namque, plusquam millies iam est, omnem effectum, similitudinem suæ causæ secum ferre. Si id omni causa est datum, cur primum omnium causæ, et causarum omnium causæ, id denegetur? Finitudo effectus, finitudinem arguit actionis. Actionis finitudo, virium, et potentiæ arguit finitudinem. Potentiæ vero finitudo hyperaxeos quoque finitudinem convincit. At in prima causa hæc admittere, et nefarium est, et contra toties demonstrata. Contrarium ergo est concludendum. In infinita hyperaxi, infinitam esse potentiam. Hanc, infinitam edere actionem. Hanc quoque sibi correspondentem producere effectum, est necesse. Infinitum nimirum. Præsertim, cum in eo, finitum comprehendatur. Et qui illud produxerit; produxerit hunc quoque. At non vice versa, qui finitum procreavit, infinitum quoque procreare poterit. Summa ergo potentia, summa bonitas, summa voluntas, ad summam Dei gloriam, ad summam suam hyperaxeos, summum testimonium, infinitum creavit mundum, ut in eo finitus quoque mundus comprehenderetur. Hæc ex primariis nostræ philosophiæ fundamentis, necessario sequuntur. At, et ex secundis in Pancosmia demonstratis hactenus, eadem sequuntur. Nam si mundum, seu universum id appellamus, quod omnia continet, mundus procul dubio erit infinitus propria mole sua. Nam spacium, omnia continere, et incorpora, et corpora, et corporea est iam a nobis demonstratum. Si ergo spacium continet omnia, et mundus itidem continet omnia, mundus, et spacium, eadem res erunt, quo ad capacitatem rerum, et ad locum. At spacium, hac ipsa capacitate, ac loco est infinitum. Mundus ergo his conditionibus erit infinitus. iterum. Si mundus est rerum omnium ornatus,